

Zondag 17 september 2023, Trefpuntkerk Glimmen

Schriftlezingen:

- Jona 2: 2-11
- Matteüs 14: 22-33

Uitleg en verkondiging

In de lezingen ontmoetten we Jona en Petrus. Twee gelovige mensen, een profeet en een discipel van Jezus. Ik noemde het al aan het begin van de viering. Het gaat om bekende figuren in de Bijbel. Maar het zijn geen modelgelovigen. Het zijn vallen-en-opstaan gelovigen. De ene, Petrus, is een impulsieve twijfelaar. De ander, Jona, een koppige ezel. Herkennen we ons in hen? Misschien meer in de ene dan in de andere? Laten we maar eens gaan kijken.

Eerst naar Jona. We beginnen even bij het begin van het boek Jona – wat ging er vooraf aan het gebed in het binnenste van de grote vis. Jona krijgt van God de opdracht om naar Ninive, de hoofdstad van de Assyriërs, te gaan. Hij moet de inwoners van deze grote stad gaan vertellen, dat ze zich misdragen, en dat de Heer daarom van plan is om de stad te schokken en om te keren. Vermoedelijk ging er iets als volgt in Jona om. “Dat ga ik mooi niet doen”, denkt Jona, “God kan me de pot op; ik ga onze aartsvijanden niet waarschuwen voor onheil. Stel je voor, straks gaan ze wat doen met die waarschuwing, en dan gaat de vernietiging van de stad niet door. Daar werk ik niet aan mee. Ik laat die buitenlandse Assyriërs graag in hun kwade sop gaar koken. Ik ben alleen maar een profeet voor ons eigen volk.”

Herkennen we dit? Liever niet, vermoed ik. Maar ook nu zijn er grote problemen in de wereld, zoals oorlog, onderdrukking, honger. En wat doen wij? Zeggen we er wat van, of doen we er wat aan? Een ander voorbeeld is de grote armoede in onze eigen regio. Wat doen we als kerk? Niet helemaal niets. Ik zag bij de ingang een inzamelbak voor gaven voor de voedselbank. Maar zouden we niet genereuzer moeten zijn, en onze kerkdeuren niet wijder moeten opstellen? Bijvoorbeeld door in samenwerking met buurgemeenten een paar maal in de week een ontbijt te verzorgen voor schoolgaande kinderen, of door te zorgen voor goedkope soepmaaltijden voor iedereen? Met andere woorden moeten we als kerk niet meer naar buiten treden in woord en daad? Ons minder om onszelf, om onze eigen gemeente bekommeren, en meer om al Gods kinderen? Dit zijn vragen die het Jona verhaal oproepen.

Maar laten we eerst Jona blijven volgen. Jona weigerde naar Ninive te gaan. Jona – zijn naam betekent duif – ging niet als vredesduif namens God op pad. Hij ging precies de andere kant op. Niet naar Ninive in het oosten, maar naar Tarsis. Die plaats lag vermoedelijk in Spanje, in het meest westelijke deel van de Middellandse Zee; in die tijd bijna het einde van de wereld.

Jona vlucht ver weg over zee. Maar hij was even vergeten dat de zee in Gods hand is – dat weten we uit het scheppingsverhaal van Genesis 1; het verhaal waarin God water en land van elkaar scheidt - het samengestroomde water wordt de zee. In Jona's verhaal laat God het stormen om Jona tot ommekeer te bewegen. Alle

mannen in de boot, inclusief Jona, begrijpen dat ze met God van doen hebben. Jona wordt in zee geworpen en een grote vis slokt hem op.

Direct daarna vertelt het verhaal, dat Jona drie dagen en drie nachten in de vis verblijft. De Israëlieten herkennen deze uitdrukking. Hij staat voor duisternis en dood. Ja, dat zeker. Maar ook voor *begrensde* duisternis en dood. Er komt een einde aan, er is redding. Dat is ook precies waar het over gaat in het psalmgebed van Jona dat we vanochtend met elkaar lezen. Jona weet dat hij diametraal tegen Gods weg van heil en heelheid voor de mensheid was ingegaan. Dat dat helemaal fout was, en dat hij nu – eigen schuld, dikke bult – in doodsnoed zit. Maar dan herinnert hij zich ook – met de psalmen die hij van jongs af aan had geleerd – dat het nooit te laat is om je te bekeren, om spijt te betuigen. In de buik van de vis zing-bidt hij een psalm – de buik wordt een tempel, een synagoge, een kerk. Hij zingt: Verstoten ben ik... Ik zonk naar de bodem... maar U trok mij levend uit de dood omhoog, O Heer, mijn God. Ik zal mijn stem in dank verheffen – mijn geloftes los ik in. Het is de Heer die mij redt” Dit is de kern van het Jona-verhaal. Dat we mogen weten, dat het bij God nooit te laat is om met berouw te komen voor fout gedrag en onverschilligheid. Daarom wordt het boek Jona altijd gelezen op de belangrijkste Joodse feestdag: Jom Kippoer, Grote Verzoendag. Bij God mag je altijd berouw tonen over wat je verkeerd deed. God vergeeft zijn kinderen graag. Dat geldt voor alle mensenkinderen, ongeacht hun nationaliteit en geloof. Dat laatste wordt nog eens benadrukt door het vervolg van het Jonaverhaal. De inwoners van Ninive tonen berouw over hun verkeerde levenswandel. God is daarop maar al te graag barmhartig: Hij spaart de stad. Dan zien we overigens ook dat Jona tamelijk hardleers is: hij blijft moeite houden met Gods ruimhartige erbarmen.

Dan nu naar het andere storm-op-zee verhaal. Het speelt zich af bij het Meer van Galilea, ook wel de Zee van Tiberias genoemd. Jezus had zich teruggetrokken om te bidden. Hij had de leerlingen opdracht gegeven om 's nachts alvast naar de overkant van het meer te varen. Midden op deze zee overvalt hen een storm. Tegen het ochtendgloren wandelt Jezus over de zee naar de leerlingen in de boot. Die schrikken zich wild. Ze zien een geest – of dichter bij het Grieks – ze zien een verschijning. Ze denken niet ‘een spook’ of iets van dien aard. Want in die tijd dachten de mensen, de Joden en de niet-Joden, dat goden en godenzonen over de zee konden lopen en rijden. Maar mensen konden dat zeker niet. Bij de verschijning van Jezus op het water denken de discipelen dus direct “God”. En Jezus bevestigt dit terstond. Hij zegt: Houd moed! Ik ben het! Ook hier is het Grieks duidelijker dan het Nederlands.

Jezus gebruikt namelijk de uitdrukking van de Godsnaam: “Ik ben die Ik ben, Ik zal zijn die ik zal Zijn”, de naam waarmee God zich aan Mozes bekend maakte. Het is glashelder voor de discipelen: Jezus is een kind van God. De impulsieve Petrus wil graag nog een extra bewijs van de goddelijke kracht van Jezus. Hij vraagt of Jezus hem wil bevelen over het water te lopen. Petrus weet dat dit menselijkerwijs niet kan. En toch, als Jezus roept, stapt hij op het water. Hij laat zich leiden door zijn geloof. Maar al gauw laat hij zich overweldigen door alles wat op hem afkomt, alle moeilijkheden en tegenwind, – en in zijn geval de woeste golven. De twijfel slaat toe,

hij durft niet verder te gaan. De moed zakt hem in de schoenen, hij gaat bijna ten onder. Maar net als Jona herinnert hij zich dan, dat God altijd redt als je maar op Hem vertrouwt. Petrus roept: Redt mij Heer! En dat doet Jezus direct – Hij steekt Zijn helpende hand uit.

Ik noemde het al: beide verhalen gaan over geloofsgenoten. Jona en Petrus houden ons een spiegel voor. De geloofsgenoten verschillen, zoals ook wij allemaal van elkaar verschillen. Bij Jona gaat het om zijn hardleerse koppigheid, zijn beter weten dan God, in wezen God de wetsregels willen voorschrijven. Het is dan ook niet voor niets, zoals Matteüs vertelt in de hoofdstukken voor en na het verhaal van de storm op zee, dat Jezus juist *Jona* aanhaalt in zijn discussies met de Farizeeën en de schriftgeleerden. Het gaat Jezus dan niet alleen om de drie dagen en drie nachten, de dood en de redding, maar ook om de geestelijke leiders te herinneren aan het “beter-weten-dan-God” gedrag van Jona. Jona fungeert niet alleen als spiegel voor de elitegelovigen van Jezus’ tijd, maar ook voor ons. Geloven betekent, zegt Jezus, en dat laat Hij zien in woord en daad, steek je nek uit voor de kwetsbaren. Hij nodigt ons uit om vol vertrouwen over de geloofszee te wandelen, te wandelen op de weg van zijn koninkrijk. God en Jezus zeggen daarbij ook: spring over de grenzen van de kerk. Bedenk daarbij: het gaat in de kerk niet om ons-met-ons, maar om God-met-ons. De weg van recht en gerechtigheid voor iedereen, in binnen- en buitenland, ongeacht geloof of opvatting. En als we een misstap maken, of we twijfelen: we mogen blijven bidden en psalmzingen. We mogen op Gods redding en liefde blijven rekenen.

AMEN